

50 éven át virágozzék. *Sh. Kupman* szakmai munkakoordinátor az IFLA vezetősége nevében gratulált, és kifejezte reményét, hogy a Bibliotekovedenieben még számos fontos, az oroszországi, a FÁK-országokbeli és a nemzetközi könyvtárügyet egyaránt elősegítő cikk fog megjelenni.

A folyóiratot érdemben is méltatóan köszöntötte *G. Gorman*, az IFLA könyvtártudományi és informatikai folyóiratokkal foglalkozó szekciójának elnöke, és az Ázsia-Óceánia regionális együttműködést ösztönző szekciójának titkára, valamint *J. Billington*, a Library of Congress igazgatója.

G. Gorman így ír: „... Az ötvenedik évforduló bármiféle folyóirat számára alkalom az ünneplésre, ám egy oroszországi folyóirat számára különösképpen az.

Először is azért, mert az orosz könyvtártudomány óriási módon járult hozzá szakmai ismereteinkhez, s ezt a hatást nyomon lehet követni számos keleti és nyugati országban. E hatás egy részének forrása a gazdag könyvtártudományi irodalom, miközben az Önök folyóirata már hosszú idő óta kulcsszerepet tölt be e téren.

Másodjára – eltekintve az Önök régiójának sokféle változásától és komplikációjától – a folyóirat a korral lépést tartva folytatta fejlődését és virágzását, ami grandiózus példája az orosz könyvtárosok hivatástudatának.

Harmadjára a folyóirat léte arról tanúskodik, hogy egy nagykönyvtár (itt nyilván az Oroszországi Állami Könyvtárról van szó) hogyan vehet részt gyakorlatilag az ismeretek terjesztésében a fontos kiadási kezdeményezések támogatása által...”

J. Billington köszöntőjében az USA könyvtárosainak üdvözlését és őszinte nagybecsülését tolmácsolja mindenekelőtt. Aztán a következőképpen folytatja: „Önök számára bizonyára érdekes lesz, ha megtudják: a Library of Congress és néhány más amerikai nagykönyvtár folyóiratuk teljes kollekciójával rendelkezik. Ezáltal az a tevékenység, amelyet Önök ötven év óta az orosz könyvtárak vonatkozásában végeznek, a ma és a holnap kutatói számára országunkban is megismerhető-tanulmányozható.”

Az ismertetett blokk minden bizonnyal csak első lépése a Bibliotekovedenie születésnapjához megünneplésének.

Ižurnalu „Bibliotekovedenie” 50 let. Privetstviâ v adres žurnala. Den’ žurnala „Bibliotekovedenie” na Moskovskoj meždunarodnoj knižnoj vystavke-ârmaka 2002 g. = Bibliotekovedenie, 6. sz. 2002. p. 8–21./

(Futala Tibor)

Két ismertetés Stolârov Az információ lényege című munkájáról

Ūrij Nikolaevič Stolârovot az orosz könyvtártudomány egyik vezető képviselőjének tartják. Olyan, akinek gyakori megnyilatkozásaira igencsak odafigyel a „könyvtári világ”. Ez derül ki ezúttal is, miután a szerző *Az információ lényege (Sušnost’ informacii)* címmel a GPNTB közreadásában (2000. 107 p.) megjelentette legújabb művét. A vele kapcsolatos könyvtáros nézetek képviselőjére *M. A. Dvorkina*, a Oroszországi Állami Könyvtár főosztályvezetője, a pedagógiai tudományok doktora vállalkozott, aki a szokásosnál jóval melegebben üdvözölte *Stolârov* munkáját, ezt „az első könyvtártudományi szemszögből megírt információelméleti művet”, igen részletes és korrekt ismertetést közöl a benne foglaltakról. Anélkül azonban, hogy valahol is komolyabban kétségbe vonná a szerző által közölt szakmai helytállóságát.

Dvorkina felettebb elismerő fejtegetéseit a következőképpen zárja. „*Ū. N. Stolârov* könyvét optimista megjegyzéssel, ti. azzal fejezi be, hogy meggyőződése szerint az információ rejtélye hamarosan megoldódik, a harmadik évezred pedig az információ évezrede lesz. Mi máris beléptünk ebbe az évezredbe, s *Ū. N. Stolârov* könyve igen jó kezdetnek, az «információ» érdemi fogalom meghatározása felé vezető hozzájárulásnak fogható fel.”

Dvorkinán kívül a *Naučnye-tehničeskije informacii* 1. szériájának ugyanabban a számában két informatikus is nyilatkozik, a hajdani „*Mihajlov–Černyj–Gilârevskij*” összetételű nevezetes „trojka” második és harmadik tagja. Ők mindketten a VINITI osztályvezetői, és a „nem filoz” tudományok doktorai: *Černyj* a műszaki, *Gilârevskij* pedig a filozófiai

tudományok doktora. Az ő recenziójukban másféle „világlátás” érvényesül, mint Dvorkináéban. A referátum további részében ezt ismertetjük.

Szerzőpárosunk sem rest „végigmenni” az előszóból, két érdemi fejezetből, utószóból, irodalomjegyzékből és mutatóból álló kismonográfián. Ám ez az akció számukra alkalom a kritikai megjegyzések megtételére is.

Így mindjárt az első fejezetben található hat információkonceptió mint tudományos fogalom (az információ mindössze fikció, fantom, pusztas absztrakció; az információ Platon finoman anyagi struktúrája; az információ, akárcsak az anyag és az energia, független és öröktől fogva létező kategória; anyagi információ; az információ elsődleges, míg az anyag másodlagos; az információ szubjektív realitás) azért nem „tetszik” szerzőinknek, mivel kétféle – ontológiai és ismeretelméleti – nézőpontot érvényesít az osztályozásban. Elég volna négy kategória is, úm.

- az információ fikció,
- az információ objektíven létező platóni eszme,
- az információ az anyag összetevője,
- az információ a valóság szubjektív tükrözése.

A kismonográfia második fejezetében az információ ontológiai természete és annak metonímiai kifejtése, az információközlés problémaköre, az információ és a tudás kapcsolata, valamint az információ dokumentálása szerepel Stolárov kérdésfelvetései között. „Sajnos – jegyzi meg recenzen-seink – mindez vázlatos formát vesz fel, olykor töredékes frázisok formáját, melyek alapját A. V. Sokolov, a szerző fő opponense és a szerző közötti levelezés adja.”

A munka irodalomjegyzéke igencsak hiányos (szerzőpárosunk például 23 hiányzó alapművet sorol fel), illetve akadnak benne nem odavaló téte-

lek (itt pl. hat munkát említ). Ez utóbbiak arról val-lanak, hogy Stolárov nem tudott ellenállni a miszticizmus csábításának, amelynek hirdetése az utó-bi időben „igen nagy divat” lett.

Stolárov önkényes irodalmmegválasztásaival kapcsolatban leszögezik: minden szerzőnek szíve joga, hogy az irodalomkínálatból azt a művet vegye figyelembe-idézzé, amelyet szükségesnek tart. Ám ahhoz nincs, hogy ezáltal a szóban forgó témáról-szakterületről kijegecesedett képet összeza-varja. Stolárov munkájában azt sugallja, hogy rajta kívül az informatikával mindössze csak a már emlí-tett A. V. Sokolov és I. I. Ūzvišin, a „valamennyi tudomány doktora” foglalkozott. Az iméntiekkel kapcsolatban két megjegyzést tesz Černyj és Gilárevskij. Az egyik: Stolárov A. V. Sokolovhoz való vonzódása: magánügy, nem érdekli a széle-sebb szakmai közvéleményt. A második Ūzvišin munkáinak tudományos értékét az a könyv tagad-ja, amelyet az Oroszországi Tudományos akadé-mia kvázitudományokkal és tudományos csalásokkal foglalkozó bizottsága adott ki.

Černyj és Gilárevskij végkövetkeztetése: „Egészé-ben véve Ū. N. Stolárov Az információ lényege című kismonográfiájának megjelenése minden bizonnyal különleges esemény. A szerző megkísé-relte, hogy összegyűjtse különféle orosz szerzők vélekedéseit az információ lényegéről. Sok minden azonban elkerülte a figyelmét. Ezért azt ajánljuk Ū. N. Stolárovnak, hogy dolgozzon tovább monog-ráfiáján, bővítse ki, tisztítsa meg be nem bizonyo-sodott elemeitől és személyeskedéseitől, és sokkal szigorúbban ragaszkodjék a felhasznált irodalom-hoz és az alkalmazott terminológiához.”

/DVORKINA, M. A.: Što takoe informaciá? = Naučno-tehničeskaâ informaciâ, 1 ser. 8. sz. 2002. p. 33–35.
ČERNYJ, A. I.–GILÁREVSKIJ, R. S.: O sušnosti informaci. = Uott, p. 35–37./

(Futala Tibor)

Az informatika fogalma

Az *Oxford English Dictionary* 2000-ben így hatá-rozta meg az *informatika* (informatics) fogalmát: „Az informatika az a tudományág, amely a tud-mányos információ struktúráját és tulajdonságait (de nem sajátos tartalmát) vizsgálja, továbbá a tudományos információs tevékenység szabály-szerűsegeit, elméletét, történetét, módszertanát és szervezetét.” Ugyanez évben a President’s Committee of Advisors on Science and Techno-logy kissé bővebben: „Az informatika az adatok

dinamikus beszerzésének, indexelésének, terjesz-tésének, tárolásának, keresésének, visszahívásá-nak, megjelenítésének, integrálásának, elemezé-sének, szintézisének, megosztásának (magába foglalva az együttműködés elektronikus eszközeit) és publikálásának technológiai, társadalmi és szervezeti eszközeit és vonatkozásait kutatja, fej-leszti és használja úgy, hogy az információk a társadalom minden rétegéből származó használók javára váljanak.”